

ინფორმაციის უსიერ ტყეში

ავტორი [თამთა დოლიძე](#)

თანამედროვე ტექნოლოგიების საუკუნეში მედიაწიგნიერების უნარ-ჩვევების ფლობა პროფესიული განვითარების ერთ-ერთ აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს. ინფორმაციის მოძიება, შემოწმება-დამუშავება და სანდო წყაროს არასანდო მონაცემებისგან გარჩევა საკმაოდ შრომატევადი პროცესია. ზოგჯერ კი მრავალფეროვან მედიაარესურსში ტყუილ-მართლის განცალკევება კონკიას მიერ მუხუდოსა და ოსპის მარცვლების გადარჩევას ემსგავსება.

მედიაწიგნიერების ცალკე საგნად სკოლებში სწავლების იდეა ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეშიც არაერთხელ ქცეულა განხილვის საგნად. თუმცა ჯერჯერობით ზემოაღნიშნული „დისციპლინისთვის“ სასწავლო პროგრამების ჩამონათვალში ადგილი ვერ მოინახა. არადა, ინფორმაციული უსაფრთხოების საკითხი და, ამასთან, ინფორმაციის დამუშავების უნარ-ჩვევების განვითარება ზოგადსაგანმანათლებლო მიზნების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს.

თუ სკოლაში მასწავლებლის მხარდაჭერა და ჯგუფზე გადანაწილებული პასუხისმგებლობა მოსწავლეს მისი წილი დავალების შესრულებას უადვილებდა, დისტანციური სწავლების პროცესში მას მიზნობრივი ინფორმაციის დამოუკიდებლად მოძიება-დახარისხება და სრულ სასწავლო პროდუქტად ჩამოყალიბება დასჭირდა. შედეგად მივიღეთ ვიკიპედიის, ე.წ. კონსპექტებისგან შეკონფიგურებული დავალებები და გადაუმუშავებელი (წყაროს სანდოობის შემოწმება, ინფორმაციის დაწურვა მეორეხარისხოვანი თემებისგან, ზოგ შემთხვევაში კი „copy-paste“) ინფორმაცია, რომლის სწორად ფორმულირება და პრეზენტირება დავალებების ავტორთა უმეტესობას საკმაოდ გაუჭირდა. შედეგი გასაკვირი სულაც არ იყო, რადგან ინტერნეტსივრცეში არსებული ზღვა რესურსის სწორად შერჩევა-გამოყენებას გარკვეული ცოდნისა და გამოცდილების დაგროვება სჭირდება.

ალბათ ზოგიერთ თქვენგანს დააინტერესებს, რატომ არ გადავიტანეთ ჯგუფური მუშაობის ფორმატი დისტანციური სწავლების პროცესში. ძირითად ხელისშემშლელ ფაქტორებად დავასახელებდი კომპიუტერთან გასატარებელი დროის გაზრდას (საფრთხე ჯანმრთელობისთვის), კიბერუსაფრთხოების საკითხს (კონფლიქტის წარმოქმნის საშიშროება) და სამუშაო პროცესზე დაკვირვების სირთულეს (მასწავლებელი ყველა ჯგუფის ფასილიტაციას ვერ შეძლებდა).

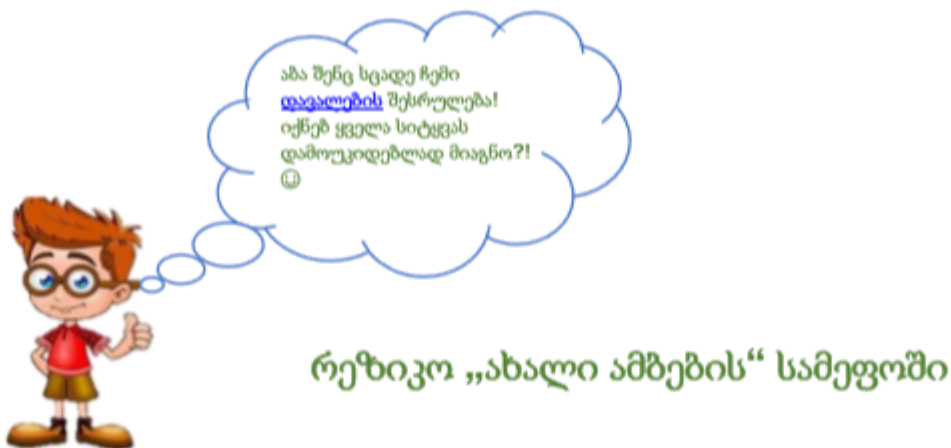
დაბრკოლებების მიუხედავად, ზემოაღნიშნულ პრობლემას დისტანციურ ფორმატშიც შევეჭიდეთ და კოლეგებთან ერთად მედიაწიგნიერების კვირეულის ჩატარება გადაწყვიტეთ. პროექტი IV-V კლასელებისთვის დაიგეგმა, აქტივობები და სასწავლო რესურსებიც ზემოაღნიშნული საფეხურის მოსწავლეთა უნარ-ჩვევებსა და საჭიროებებს მოვარგეთ. ამას გარდა, კვირეულის დღეები ერთმანეთს შინაარსობრივადაც დაუკავშირეთ. ასე დაიბადა რეზიკო – მეოთხეკლასელი ბიჭუნა, რომელსაც რამდენიმე თავსატეხის ამოხსნაში დავეხმარეთ.

პირველ დღეს რეზიკომ თავისი საყვარელი თამაში გამოგვიგზავნა. მოსწავლეებს ვიქტორინის ფორმატში აწყობილი დავალების დახმარებით საკუთარი თავი უნდა შეემოწმებინათ და ნამდვილი და გამოგონილი ამბები ერთმანეთისგან გაერჩიათ (ვიქტორინაში გამოყენებული იყო რეალური ფაქტები, მითები და ლეგენდები). თამაშის დახმარებით მოსწავლეები თავად უნდა მისულიყვნენ დასკვნამდე, რომ, ე.წ.

საკვანძო სიტყვებზე დაკვირვებით რეალური და გამოგონილი ამბების ერთმანეთისგან გარჩევა შეიძლება.

ვიქტორინას კონკრეტული (დაზუსტებული) და ზოგადი (დაუზუსტებელი) ინფორმაციის ერთმანეთისგან გარჩევის გაკვეთილი მოჰყვა. რეზიკომ თანატოლებს ეს გამოცდილებაც გაუზიარა. ქვემოთ შეგიძლიათ, გაეცნოთ დავალების დეტალურ ინსტრუქციას და ელექტრონულ რესურსს (ჩემ მიერ სახელდახელოდ შეთხზულ საგაზეთო სტატიას), რომელშიც მოსწავლეებს დაუზუსტებელი ინფორმაციის მანიშნებელი ზოგადი სიტყვები უნდა აღმოეჩინათ:

დავალების ინსტრუქცია

მეორე დღეს რეზიკო სკოლაში ვერ წავიდა და ქართული მასწავლებელმა დავალება კომპიუტერით გაუგზავნა. რეზიკოს მითითებულ ლინკზე დახვდა „ახალი ამბავი“ - ამონარიდი გაზეთიდან და „სიტყვის ყუთი“. სტატიაში უნდა მოგეძებნა ზოგადი სიტყვები, რომლებიც დაუზუსტებელ ინფორმაციაზე მიაწიშნებდა. სკივრში თუ ჩაიხედავდი, დავალების შესრულება სულაც არ იყო ძნელი, რადგან მასში, სხვა ფრაზებთან ერთად, მოსაძებნი სიტყვებიც ერყო. საეჭვო სიტყვები მაუსის დაწკაპუნებით წითლდებოდა. პასუხების შემოწმებას თუ დააჭერდი, მოწიშნულ სიტყვებს ან **V** (სწორია) ან **X** (შეცდომაა) ნიშანი დაასკუპდებოდა თავზე. რეზიკო „სკივრს“ და „ახალ ამბავს“ ყურადღებით გაეცნო და 6 ზოგადი სიტყვა აღმოაჩინა, მასწავლებელმა კი დანარჩენი ორი აპოვნინა.

„სიტყვის სკივრი“

აღბათ, სავარაუდოდ,
დაახლოებით, ერთხელ
ყური მოვკარი, ამბობენ,
ყოველთვის, ჩემი აზრით,
ფიქრობენ, რომ... თურმე,
შეიძლება, დიდი ხნის წინ,
ადრე, ათიოდე.

საშუალო ფურცლის სანახავად მიჰყევით ლინკს:

https://learningapps.org/display?v=psqrxphdn20&fbclid=IwAR0TatICSebzFch4TPY-Is8EuVxzi_Q25_wR8ETW0FnPYM6s_P-jXwsr83A

როგორც ხედავთ, მოსწავლეებს ზოგად სიტყვებზე (ამბობენ, აღბათ და სხვ.) უნდა „დაეკლიკებინათ“ და ამ გზით სტატიაში არსებული დაუზუსტებელი ინფორმაცია აღმოეჩინათ. შემდეგ შეხვედრაზე, დავალებაში მოძიებული ზოგადი მონაცემების სანდოობის განხილვასთან ერთად, დაუზუსტებული ინფორმაციის (ფაქტების) შემცველი მაგალითებიც გავარჩიეთ.

ლიტერატურაშიც რომ მტყუნ-მართალი არ ეძებნათ, შემდეგი შეხვედრა მხატვრული და საინფორმაციო ტექსტის შედარებას დავუთმეთ და შევთანხმდით, რომ ხელოვნებაში „ტყუილი მოსულა“. შემდეგ მოსწავლეებს ერთგვარი ექსპერიმენტის ჩატარება შევთავაზე და ყველასათვის ნაცნობი ზღაპარი „წითელქუდა“ საგაზეთო სტატიად ვაქციეთ. ბოლოს კი „დანაშაულის ადგილზე“ მოსულ „ექსპერტებს“ ქვემოთ მოცემული კითხვარის შევსება შევთავაზე.

1. სინამდვილეში რა ჰქვია წითელქუდას?

ა) კარდო

ბ) მალინა

გ) სახელის დარქმევა დაავიწყდათ

დ) ნამდვილი სახელი უცნობია

1. სად ცხოვრობს წითელქუდას ბებია?

ა) თბილისის გარეუბანში

ბ) ტყის პირას

გ) სოფლის შუაგულში

დ) ზღვის სანაპიროზე

1. რატომ წავიდა წითელქუდა ბებიასთან?

ა) წითელი ქუდი უნდა დაებრუნებინა

ბ) დედამ დაავალა და რა ექნა?!

გ) ავად იყო და უნდა მოენახულებინა

დ) ღვეზლების გამოცხოვა უნდა ესწავლა

1. ვინ უთხრა დედას, რომ ტყეში მგელი ცხოვრობდა?

ა) ღაესიზმრა

ბ) მონადირემ გააფრთხილა

გ) ბებიამ გააგებინა

დ) მარლ პერომ უთხრა

1. ვინ გაუმხილა მგელს პირადი ინფორმაცია ბებიას საცხოვრებელი ადგილის შესახებ?

ა) დედამ

ბ) ბებიამ

გ) წითელქუდამ

დ) მონადირე

1. უსაფრთხოების რომელი წესი დაარღვია წითელქუდა?

ა) ბილიკიდან გადაუხვია და მგელს გამოელაპარაკა

ბ) ტყეში ყვავილების კრეფა დაიწყო

გ) ბებიას ფუნთუშებით სავსე კალათა წაუღო

დ) მგელს ფუნთუშები არ აჭამა

1. ვინ მოჰყვებოდა ამ ამბავს ყველაზე ობიექტურად, ანუ გაზვიადების გარეშე?

ა) წითელქუდა

ბ) ბებია

გ) მგელი

დ) მონადირე

1. წარმოიდგინე, რომ ჟურნალისტი ხარ და მონადირეს ინტერვიუს ართმევ. პირველ რიგში, რას ჰკითხავდი მას?

კვირეულის ბოლო შეხვედრა ახალი ცოდნისა და გამოცდილების შეჯამებას დავუთმეთ. მოსწავლეებს დამხმარე კითხვებზე დაყრდნობით უნდა შეედგინათ „რჩევების ბარათი“, რომელზეც კვირეულის მთავარ მიგნებებს განათავსებდნენ და უმცროსკლასელებს გაუზიარებდნენ. მოსწავლეებმა ბოლო დავალებაც რეზიუმესგან მიიღეს:

გამარჯობა, ჩემო მეგობარო!

ჩემთვის ეს კვირა განსაკუთრებული იყო, ვიცი, რომ შენ მთელი ეს დრო ჩემთან ერთად გაატარე და შენც ასრულებდი დავალებებს. მინდა მადლობა გადაგიხადო და კვირის ბოლო დღისთვის კიდევ გთხოვო ერთი დავალების შესრულება. ვფიქრობ, რაც ჩვენ ახლა ვისწავლეთ, ანუ ინფორმაციაზე დაკვირვება და იმის გარჩევა, სიმართლეა თუ არა, ყველა ადამიანისთვის მნიშვნელოვანია. ამიტომ ჩემი პარასკევის დავალება ძალიან მომეწონა, მასწავლებელმა გვთხოვა, დაგვეზადებინა ჩვენი სკოლის მოსწავლეებისთვის რჩევების ბარათი.

ამ ბარათის დახმარებით ისინი შეძლებენ:

1. გაარჩიონ ერთმანეთისგან წამდვილი და გამოგონილი ამბავი.
2. წინადადებებს, სადაც ზოგადი სიტყვები (ალბათ, ვფიქრობ, შეიძლება...) იქნება გამოყენებული არ ჩათვლიან დადასტურებულ ინფორმაციად.

მინდა გთხოვო, რომ შენც დაუშვალო შენს თანასკოლელ პატარებს რჩევების ბარათი.

გაიხსენე, რა ვისწავლეთ გასული კვირის განმავლობაში და ბარათზე ჩამოწერე 4-5 პუნქტად, რა უნდა გაითვალისწინონ ინფორმაციის მოძიება-დამუშავებისას.

ბარათის სურათები აუცილებლად გამომიგზავნე.

გისურვებ წარმატებას!

მალე მოსწავლეებისგან ფერად-ფერადი, საჭირო რჩევებით აღჭურვილი ბარათები მივიღე. კვირეულის მსვლელობის პროცესში მოსწავლეებს ახალი ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენების არაერთი შესაძლებლობა ჰქონდათ, თუმცა „რჩევების ბარათში“ მათთვის ყველაზე მნიშვნელოვან აღმოჩენებს მოუყარეს თავი და გამოცდილების გაზიარების საშუალებაც მიეცათ. ჩემი აზრით, თუ სკოლებში ტექსტების „მოშინაურების“ გაკვეთილებს ხშირად ჩავატარებთ, დროთა განმავლობაში მოსწავლეებს ტყუილ-მართლის გარჩევა გაუადვილდებათ და თამამად გაიგნებენ გზას ინფორმაციის „უსიერ ტყეში“.